ଚତୁର୍ଥ ପାଠ

ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଉଦ୍ୟମ - ଜାତିସଂଘ

(Peace Initiatives - League of Nations)

ଜାତିସଂଘ ଗଠନର ପ୍ରସ୍ତାବ:

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧପରେ ୧୯୧୯ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧୮ ତାରିଖରେ ପ୍ୟାରିସ୍‌ଠାରେ ଏକ ଶାନ୍ତି ସମ୍ମିଳନୀ ଆହୂତ ହୋଇଥିଲା । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ତତ୍କାଳୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଉଡ୍ରୋ ଉଇଲ୍‌ସନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ଓ ସହଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ତାଙ୍କର ଚଉଦ ସୂତ୍ରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଏହାର ଶେଷ ସୂତ୍ର ଜାତିସଂଘ ଗଠନ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲା । ସମ୍ମିଳନୀରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁଯାୟୀ ଜାତିସଂଘ ଗଠନ ସମ୍ପର୍କିତ ରାଜିନାମା ପ୍ୟାରିସ୍ ଚୁକ୍ତିର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଭାବେ ଗୃହୀତ ହେଲା । ଏହିପରି ଭାବେ ଉଇଲ୍‌ସନ୍‌ଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ଜାତିସଂଘ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଜାତିସଂଘର କୋଭେନାଣ୍ଟ ବା ରାଜିନାମା:

ଜାତିସଂଘ କୋଭେନାଣ୍ଟ କହିଲେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାତିସଂଘ ଗଠନ ସମ୍ପର୍କିତ ରାଜିନାମାକୁ ବୁଝାଯାଏ । ଏହାକୁ ଜାତିସଂଘର ସମ୍ବିଧାନ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ । ଉଇଲ୍‌ସନ୍‌ଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଊଣେଇଶ ଜଣ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି କୋଭେନାଣ୍ଟର ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଇଂଲଣ୍ଡ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ବୈଧାନିକ ରୂପ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ୧୯୧୯ ଏପ୍ରିଲ ୨୮ ରେ ଏହା ପ୍ୟାରିସ୍ ସମ୍ମିଳନୀର ଏକ ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନରେ ଗୃହୀତ ହେଲା । ଏଥିରେ ଛବିଶଟି ଧାରା ଥିଲା ଏବଂ ସବୁ ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ୧୯୧୯ ଜୁନ୍ ୨୮ ରେ ଏହାକୁ ପ୍ୟାରିସ୍‌ଠାରେ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭର୍ସାଇ ସନ୍ଧିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ୧୯୨୦ ଜାନୁଆରୀ ୧୦ ତାରିଖରୁ ଏହି କୋଭେନାଣ୍ଟ ବଳବତ୍ତର ହେଲା ଏବଂ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଜାତିସଂଘ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଜାତିସଂଘ କୋଭେନାଣ୍ଟର ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ୧୯ ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଓ ସେମାନଙ୍କ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନାମ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ଜାତିସଂଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ :

କୋଭେନାଣ୍ଟର ଭୂମିକାରେ ଜାତିସଂଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

(କ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସହଯୋଗ, ଶାନ୍ତି ଓ ସୁରକ୍ଷାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା;

(ଖ) ଯୁଦ୍ଧର ଆଶ୍ରୟ ନ ନେବାକୁ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁକ୍ତ, ନିରପେକ୍ଷ ଓ ସମ୍ମାନଜନକ ସମ୍ପର୍କକୁ ନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା;

(ଗ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଆଇନ୍‌କୁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଆଚରଣର ପ୍ରକୃତ ବିଧିଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା;

(ଘ) ନିରପେକ୍ଷତା ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ସଚେତନ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇବା ।

ଜାତିସଂଘର ସଂଗଠନ :

ଜାତିସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଓ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ତିନୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ସଭା, ପରିଷଦ ଓ ସଚିବାଳୟ । ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମିକ ସଂଗଠନ ଜାତିସଂଘର ଦୁଇଟି ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ଅଙ୍ଗ ଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଜାତିସଂଘର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ସାଧନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ରହିଥିଲା ।

୧. ସଭା :

ଜାତିସଂଘର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏହି ସଭାର ସଭ୍ୟ ଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଭାକୁ ତିନିଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ପଠାଇପାରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭୋଟ୍ର ଅଧିକାର ପାଉଥିଲା । ସଭାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସ୍ଥାନ ସମାନ ଥିଲା ।

(ଜାତିସଂଘର ସଭାଗୃହ ବା ଆସେମ୍ବ୍ଲି)

ସଭା ଏହାର ନିଜର ସଭାପତିଙ୍କୁ ଏବଂ ଆଠଜଣ ଉପସଭାପତିଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚିତ କରୁଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ ଛଅଗୋଟି ସ୍ଥାୟୀ କମିଟି ଓ ଦୁଇଗୋଟି ଅତିରିକ୍ତ କମିଟି ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ କମିଟି ନିଜର ଚେୟାର୍ମ୍ୟାନ୍ଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚିତ କରୁଥିଲା । ଏ ସମସ୍ତ ନିର୍ବାଚିତ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ନେଇ ସଭାର ସାଧାରଣ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଅନ୍ତତଃ ଥରେ ଏହାର ବୈଠକ ବସିବାପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟଙ୍କ ସମ୍ମତି ବିନା ସଭାରେ କୌଣସି ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । ନୂତନ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ସଭ୍ୟପଦ ଦେବାପାଇଁ ଅତିକମ୍ରେ ସଭାର ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ସଭ୍ୟଙ୍କ ସମର୍ଥନ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଯେ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସଭାରେ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ ମନୋନୟନରେ ସଭାର କିଛି କ୍ଷମତା ଥିଲା । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତି ଓ ଜାତିସଂଘ ପରିଷଦର ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ସଭା ନିର୍ବାଚିତ କରୁଥିଲା ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

୪୩ଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ଜାତିସଂଘର ମୂଳ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ୧୯୩୫ ରେ ଏହାର ସଦସ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୬୦ ରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ଶେଷ ବର୍ଷ ଏହାର ୪୩ ଜଣ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ୧୯୪୬ ଏପ୍ରିଲରେ "ସଭା'ର ଶେଷ ବୈଠକରେ ମାତ୍ର ୩୪ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଜାତିସଂଘର ମୂଳ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।

୨. ପରିଷଦ:

ପରିଷଦ ଜାତିସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟକାରିଣୀ ଅଙ୍ଗ ଥିଲା । ପାଞ୍ଚଜଣ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ଓ ଚାରିଜଣ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଏହା ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଗ୍ରେଟ୍ ବ୍ରିଟେନ୍, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, ଇଟାଲୀ ଓ ଜାପାନକୁ ପରିଷଦର ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ କରାଗଲା ଏବଂ ଚାରିଜଣ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ସଭାଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତି ଚୁକ୍ତିକୁ ସିନେଟ୍ ଅନୁମୋଦନ ନ କରିବାରୁ ସେ ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଫଳରେ ଚାରିଜଣ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ରହିଲେ ଏବଂ ପରିଷଦର ମୋଟ ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ନଅ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଠ ରହିଲା । ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ଛଅକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଗଲା । ୧୯୨୬ ମସିହାରେ ଜର୍ମାନୀକୁ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ କରାଗଲା କିନ୍ତୁ ଜର୍ମାନୀ ଜାତିସଂଘରୁ ଓହରି ଆସିବା ପରେ ଓ ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ଋଷିଆର ଯୋଗଦାନ ପରେ ସେ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ହେଲା । ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ମାତ୍ର ତିନିଜଣ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ଥିଲେ । ପୁଣି ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଋଷିଆ ଜାତିସଂଘରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହେବା ଫଳରେ କେବଳ ବ୍ରିଟେନ୍ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ରହିଲେ । ସେହିପରି ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିପାଇ ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ଏହା ଏଗାର ହୋଇଥିଲା । ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟମାନେ

କେବଳ ତିନି ବର୍ଷପାଇଁ ନିର୍ବାଚିତ ହେଉଥିଲେ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ତିନିଜଣ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ହେଉଥିଲେ । ୧୯୨୬ ମସିହା ପରେ ପରିଷଦ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଅତି କମ୍‌ରେ ଚାରିଥର ଆହୂତ ହୋଇଥିଲା । ତା'ଛଡ଼ା କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିବେଶନ ମଧ୍ୟ ବସିଥିଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରର ନାମର ପ୍ରଥମ ଅକ୍ଷର ଅନୁସାରେ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ପାଳି କରି ପରିଷଦର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିବେଶନରେ ସଭାପତିତ୍ୱ କରୁଥିଲେ ।

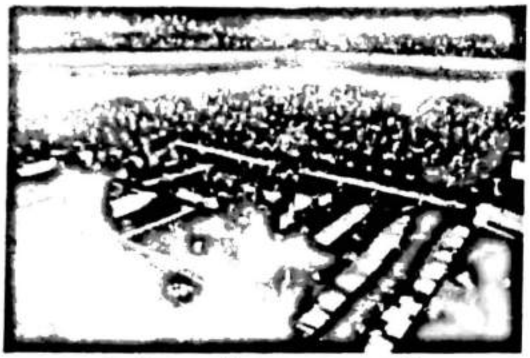

(ଜାତିସଂଘ ପରିଷଦର ଅଧିବେଶନ)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଜାତିସଂଘ "ପରିଷଦ"ର ନିୟମିତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିବେଶନଗୁଡ଼ିକ ବସିଥିବା ବର୍ଷ ଓ ସେଥିରେ ସଭାପତିତ୍ୱ କରିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲେଖ ।

ପରିଷଦ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ଥିଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମାଧାନ କରିବା ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ମିଳନୀ ଡାକିବା ପାଇଁ ଏହାର ଅଧିକାର ଥିଲା । କୌଣସି ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚୁକ୍ତି ପାଳନରେ ଅବହେଳା କଲେ ତା'କୁ ପରିଷଦ ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ପଦରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଥିଲା । ଅହେତୁକ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୋଧରେ ସାମରିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅଧିକାର ପରିଷଦର ଥିଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା, ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ସାର୍ ବେସିନ୍ ଓ ଡାନ୍‌ଜିଗ୍ ସହରକୁ ଶାସନ କରିବା, ମାଣ୍ଡେଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ଶାସନକୁ ତଦାରଖ କରିବା, ଜାତିସଂଘ ସଚିବାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତଦାରଖ କରିବା ଏବଂ ଜାତିସଂଘର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରିଷଦର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

'ମାଣ୍ଡେଟ୍' ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅଧିଶାସନ ପଦ୍ଧତି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜାତିସଂଘ ଏହାର ଏକ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ କେତେକ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିଶାସକ ଭାବେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧପରେ ତୁର୍କୀ ଓ ଜର୍ମାନୀଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ଅଣାଯାଇଥିବା ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

୩. ସଚିବାଳୟ :

ଜାତିସଂଘର ସଚିବାଳୟ ବା ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ଦେଶର ଜେନେଭା ସହରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା । ଏହାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲ ବା ମହାସଚିବ କୁହାଯାଉଥିଲା । ପରିଷଦର ସୁପାରିସରେ ସଭାର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସଭ୍ୟଙ୍କ ଭୋଟଦ୍ୱାରା ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲ୍ ନିର୍ବାଚିତ ହେଉଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ପ୍ରାୟ ସାତଶହ ପଚାଶଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସଚିବାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ପରିଷଦର ଅନୁମୋଦନରେ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ନିଯୁକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ନ ଥିବା ଦେଶର ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରୁଥିଲା । ଜାତିସଂଘ ସଚିବାଳୟର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜାତୀୟତା ନିର୍ବିଶେଷରେ ନିଜ ରାଷ୍ଟ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ରହି ଜାତିସଂଘର ଅନୁଗତ ଭାବେ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଜରିଆରେ

"ପରିଷଦ" ଓ "ସଭା" ଅଧୀନରେ ରହିଲେ କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ତାଙ୍କ ରାଷ୍ଟ୍ରପାଇଁ କାମ ନ କରି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱପାଇଁ କାମ କରିବାକୁ ହେଲା । ଜାତିସଂଘ ସଚିବାଳୟ କେବଳ ବିଭିନ୍ନ ଜାତୀୟତାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମଷ୍ଟି ନ ହୋଇ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବବୋଲି ମତ ଦେଇଥିବା ଇଂଲାଣ୍ଡର ସାର୍ ଏରିକ୍ ଡ୍ରମଣ୍ଡ ଯଥାର୍ଥରେ ଜାତିସଂଘର ପ୍ରଥମ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲ୍ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କପରେ କ୍ରମରେ ଫ୍ରାନ୍ସର ଆଭେନଲ୍ ଓ ଆୟାରଲାଣ୍ଡର ଲେଷ୍ଟର ଉକ୍ତ ପଦବୀ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ସଚିବାଳୟରେ ଏଗାରଟି ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ଜଣେ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ।

ସଭା ଓ ପରିଷଦରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ଯୋଗାଇବା, ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା, ସଭାରେ ହୋଇଥିବା ଆଲୋଚନାର ବିବରଣୀ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ରାଜିନାମା ବା ସନ୍ଧିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପ୍ରଭୃତି ସଚିବାଳୟର ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟଥିଲା । ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲ୍ ଜାତିସଂଘର ସମସ୍ତ ଶାସକୀୟ ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟର ସମନ୍ୱୟକାରୀ ଥିଲେ । ସମୟ ସମୟରେ ସେ ଜାତିସଂଘର ନୀତି ଓ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ ।

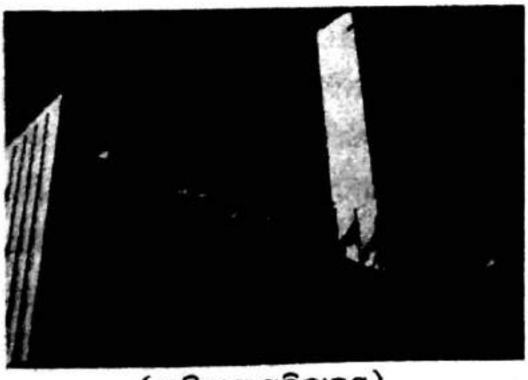

(ଜାତିସଂଘ ସଚିବାଳୟ)

୪. ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ :

ନେଦରଲାଣ୍ଡର ହେଗ୍ଠାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ୧୯୨୨ ମସିହା ଫେବ୍ରୁଆରୀ ୧୫ ତାରିଖରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଫରାସୀ ଓ ଇଂରାଜୀ ଥିଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱୀକୃତ ଭାଷା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆରମ୍ଭ ସମୟରେ ଏଗାର ଜଣ ବିଚାରପତି ଓ ଚାରିଜଣ ଉପ-ବିଚାରପତି ଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହା ବେଳକୁ ଏହାର ବିଚାରପତିଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପନ୍ଦରକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ଉପ-ବିଚାରପତି ପଦ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଥିଲା । ସଭା ଓ ପରିଷଦରେ ପୃଥକ୍ ଭାବେ ଭୋଟଦାନ ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ବିଚାରପତି ନିର୍ବାଚିତ ହେଉଥିଲେ । ନିର୍ବାଚିତ ହେବା ପାଇଁ ଉଭୟ ଗୃହରେ ନିରଙ୍କୁଶ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମତ ହାସଲକରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ବିଚାରପତିମାନେ ନିଜେ ସେମାନଙ୍କ ସଭାପତି ଓ ଉପ-ସଭାପତି ନିର୍ବାଚନ କରୁଥିଲେ । ନିଜ ଦେଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତି ହେବାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଆଇନ୍‌ରେ ଗଭୀର ଜ୍ଞାନଥିବା ଯେ କୌଣସି ଜାତୀୟତାର ବ୍ୟକ୍ତି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତି ପଦପାଇଁ ବଛାଯାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ନଅ ବର୍ଷ ଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା କଳହରେ ଭାଗୀଦାର ଥିବା କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରର ବ୍ୟକ୍ତି ବିଚାରପତି ନ ଥିଲେ, ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆଇନ୍ ଓ ପରମ୍ପରା ଅବଗତ କରାଇବାପାଇଁ ଉକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଜଣେ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଚୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ସର୍ତ୍ତ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା, ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ କଳହ ସମୟରେ ଆଇନ୍‌ଗତ ପରାମର୍ଶ ଦେବା, ଜାତିସଂଘର କୋଭେନାଣ୍ଟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ସଭା ବା ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ କୌଣସି ବିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଷୟ ଉପରେ ଉପଦେଶାତ୍ମକ ମତ ଦେବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ବା ତତୋଽଧିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦକୁ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଥିଲେ ତାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅଧିକାର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ହେବା ସମୟରେ କେତେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନଙ୍କ ବିବାଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବେ ବୋଲି ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ । ଏ ପ୍ରକାର ବିବାଦର ସମାଧାନ କରିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଧିକାର ପରିସର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା ।

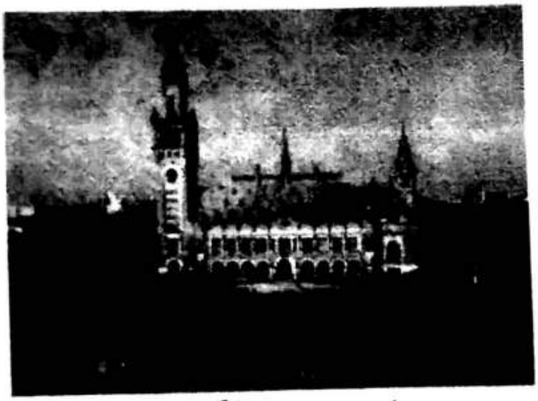

(ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ)

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଜାତିସଂଘର "ପରିଷଦ" ଦ୍ୱାରା ୧୯୨୦ରେ ସ୍ଥାପିତ ଆଇନଜ୍ଞମାନଙ୍କ କମିଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସମ୍ବିଧାନ ୧୯୨୦ ଡିସେମ୍ବର ୧୩ରେ "ସଭା" ଦ୍ୱାରା ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୨୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ବିଚାରପତିମାନେ ନିର୍ବାଚିତ ହେବାପରେ ୧୯୨୨ ଫେବୃଆରୀ ୧୫ତାରିଖରେ 'ଶାନ୍ତି ପ୍ରାସାଦ'ର ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୃହତ୍ କକ୍ଷରେ ଏହା ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଥିଲା । ଫରାସୀ ଓ ଇଂରାଜୀ ଥିଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱୀକୃତ ଭାଷା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଜାତିସଂଘର ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପ୍ରଥମ ଏଗାରଜଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ ନାମ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶର ନାମ ସଂଗ୍ରହ କର ।

୫. ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ :

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଜେନେଭାଠାରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟଭାବେ ଏହି ସଂଗଠନର ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ତା' ଛଡ଼ା ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ନ ହୋଇଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହାର ସଦସ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁରୁଷ, ମହିଳା ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶ୍ରମ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିଜ ଦେଶରେ ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କ ଦେଶର ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଅନୁକୂଳ ଓ ମାନବୋଚିତ ଅବସ୍ଥା ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ସଂଗଠନ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା କରି ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏହି ସଂଗଠନର ତିନୋଟି ଅଙ୍ଗ ଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀ, ଶାସନ ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଦଳ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ । ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ-ରାଷ୍ଟ୍ରର ଚାରିଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା, ଜଣେ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ ଜଣେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହେଉଥିଲେ । ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀର କୌଣସି ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର କେତେକ ତ୍ରୁଟି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଥିଲା ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲା । ଶାସନ ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଦଳରେ ବତ୍ରିଶ ଜଣ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଷୋହଳ ଜଣ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସରକାରଙ୍କର, ଆଠ ଜଣ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କର ଓ ଆଠ ଜଣ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର

ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା । ତା'ଛଡ଼ା ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀର ବୈଠକରେ ଆଲୋଚନା ହେବାକୁ ଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟଥିଲା । ଜେନେଭାଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଓ ତା'ର ପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଥିଲା ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିଜର ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ।

(ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ)

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଆରମ୍ଭରୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ ଜାତିସଂଘର ଏକ ଅଂଶ ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଜାତିସଂଘ ଭଳି ଏହା ପ୍ୟାରିସ୍ ସମ୍ମିଳନୀ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଜାତିସଂଘର ଏକ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ଶାଖା ଥିଲା । ଏହାର ସମ୍ବିଧାନରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଜର୍ମାନୀ ଓ ଅଷ୍ଟ୍ରିଆ ଆରମ୍ଭରୁ ଏବଂ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଓ ରୁଷିଆ ୧୯୩୪ ରୁ ଏହାର ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧପରେ ୧୯୪୬ ଡିସେମ୍ବରରେ ଏହା ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାବେ ରହିଲା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଆମ ଦେଶରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ସୂଚନା ଦିଅ ।

ଜାତିସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ :

ଜାତିସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଏହା କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ କୃତିତ୍ୱ ହାସଲ କରିଥିବା ବେଳେ କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

(କ) କୃତିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ: ଜାତିସଂଘର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଫଳରେ ଅନେକ ଅନ୍ତଃରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳହ ପାରସ୍ପରିକ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଧାନ ହୋଇଥିଲା । ୧୯୨୧ ମସିହାରେ ଆଲାଣ୍ଡଦ୍ୱୀପର ଅଧିକାରକୁ ନେଇ ସ୍ୱିଡେନ୍ ଓ ଫିନ୍‌ଲାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା କଳହର ସମାଧାନ କରାଯାଇ ଆଲାଣ୍ଡ ଫିନ୍‌ଲାଣ୍ଡକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ ଥିବା ସ୍ୱିଡେନ୍ ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ସ୍ୱୟଂଶାସନର ଅଧିକାର ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଗଣଭୋଟ ଜରିଆରେ ଉତ୍ତର ସାଇଲେସିଆର ସୀମାକୁ ନେଇ ପୋଲାଣ୍ଡ ଓ ଜର୍ମାନୀ ମଧ୍ୟରେ କଳହର ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଲ୍‌ବାନିଆର ସୀମା ସମ୍ପର୍କରେ ଗ୍ରୀସ୍ ଓ ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଯାଇ ପାରିଥିଲା । ୧୯୨୨ ମସିହାରେ ଏକ କମିଶନ ନିଯୁକ୍ତ କରି ପୋଲାଣ୍ଡ ଓ ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସୀମା ସମ୍ପର୍କିତ ବିବାଦର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିଥିଲା । ୧୯୨୫ ମସିହାରେ ଗ୍ରୀସ୍ ଓ ବୁଲ୍‌ଗେରିଆ ମଧ୍ୟରେ ସୀମା ନିରୂପଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବୁଲ୍‌ଗେରିଆରେ ମୁତୟନ ଥିବା ଗ୍ରୀସ୍ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇ ପାରିଥିଲା । ୧୯୨୨ ମସିହାର ଏକ ସନ୍ଧି ଅନୁଯାୟୀ କଲମ୍ବିଆକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିବା ଲେଟିସିଆ ସହରକୁ ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାର ପେରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ୧୯୩୩ ମସିହାରେ ପୁନଃ ଅଧିକାରକୁ ନେଇ ଦୁଇ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଯୁଦ୍ଧକୁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇ ଆପୋଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା

ଲେଟିସିଆ କଲମ୍ବିଆକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ୟାରିସ୍ ସନ୍ଧି ଅନୁଯାୟୀ ୧୯୩୫ ମସିହାରେ 'ସାର୍' କୋଇଲା ଅଞ୍ଚଳରେ ଏକ ଗଣଭୋଟ ସଂଗଠିତ କରାଯାଇ 'ସାର୍' ଅଞ୍ଚଳକୁ ଜର୍ମାନୀ ସହିତ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମାଣ୍ଡେଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଫଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିଜର ଉପନିବେଶମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ଜାତିସଂଘକୁ ଦେବାଦ୍ୱାରା ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକରେ ଶୋଷଣ ବନ୍ଦ ହୋଇପାରିଥିଲା ।

ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମିକ ସଂଗଠନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା,ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସଂଗଠନ ସ୍ଥାପନା ତଥା ମେଲେରିଆ, ଯକ୍ଷ୍ମା, କଲେରା, ବସନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର ନିରାକରଣ ଏବଂ ପୁରୁଷ, ମହିଳା ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବେଆଇନ୍ ଦାସ ବ୍ୟବସାୟର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଭଳି କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ ପଦକ୍ଷେପ ଜାତିସଂଘର ସାମାଜିକ ଓ ମାନବୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃତିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ।

(ଖ) ଅସଫଳ କ୍ଷେତ୍ର : କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜାତିସଂଘ ସଫଳତା ପାଇପାରିନଥିଲା । ଲିଥୁଆନିଆ ଦଖଲରେ ଥିବା ଭିଲ୍ନା ସହର ଉପରେ ପୋଲାଣ୍ଡର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଗ୍ରୀସ୍ ଓ ଆଲ୍‌ବାନିଆ ମଧ୍ୟରେ ସୀମା ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ଯାଇଥିବା ଇଟାଲୀୟ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଘଟଣାରେ ଇଟାଲୀ ଦ୍ୱାରା କୋର୍ଫ୍ୟୁ ଦ୍ୱୀପ ଧ୍ୱଂସ ଓ ଗ୍ରୀସ୍ ଠାରୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆଦାୟ, ଜାତିସଂଘ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ଓ ଜଣେ ଫରାସୀ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶାସିତ ହେଉଥିବା ମେମେଲ୍ ବନ୍ଦର ଉପରେ ଲିଥୁଆନିଆର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର, ଜାପାନର ମାଞ୍ଚୁରିଆ ଅଧିକାର, ଇଟାଲୀର ଆବିସିନିଆ ବିଜୟ ଏବଂ ସ୍ପେନୀୟ ଗୃହଯୁଦ୍ଧରେ ସେଠାକାର ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରର ଉଚ୍ଛେଦକୁ ରୋକିବାରେ ଜାତିସଂଘ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ବିଭିନ୍ନ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ କରି ଜାତିସଂଘ ନିଶ୍ଚୟ କୃତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା । ତଥାପି ପୃଥିବୀରେ ଯୁଦ୍ଧର ଆଶଙ୍କାକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରି ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ଜାତିସଂଘର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇ ନ ଥିଲା ଏବଂ ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧକୁ ଏହା ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରି ନ ଥିଲା । ଜାତିସଂଘର ଏହି ବିଫଳତା ପାଇଁ ଅନେକ କାରଣ ଦାୟୀ ଥିଲା ।

ଜାତିସଂଘର ବିଫଳତାର କାରଣ :

୧. ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତିଚୁକ୍ତି ସହିତ ସଂଯୋଗ :

ଜାତିସଂଘର କୋଭେନାଣ୍ଟକୁ ପ୍ୟାରିସ୍‌ଠାରେ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା ଶାନ୍ତି ଚୁକ୍ତି ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା । ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବିଜିତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ଥିଲା । ଉକ୍ତ ସର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାପାଇଁ ଜାତିସଂଘ ଏକ ମାଧ୍ୟମ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ବୋଲି ବିଜିତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ଧାରଣା ହେଲା । ଜାତିସଂଘର ଆରମ୍ଭରେ ବିଜିତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ସଭ୍ୟପଦ ଦିଆ ନ ଯିବାରୁ ସେମାନେ ଜାତିସଂଘକୁ କେବଳ ବିଜେତାମାନଙ୍କର ଏକ ସଂଗଠନ ବୋଲି ମନେ କଲେ । ସେମାନେ ଜାତିସଂଘକୁ ଘୃଣା କଲେ ଓ ସମର୍ଥନ ଦେବାପାଇଁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲେ ।

୨.ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ଅନୁପସ୍ଥିତି :

ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ସିନେଟ୍ ପ୍ୟାରିସ୍ ଶାନ୍ତି ଚୁକ୍ତିକୁ ଅନୁମୋଦନ କଲା ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେ ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଆମେରିକାର ଅନୁପସ୍ଥିତି କେତେକ ଦେଶକୁ ଜାତିସଂଘ ସଭ୍ୟପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବା ପାଇଁ ଉତ୍ସାହିତ କଲା । ଜାତିସଂଘର ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନୀତି ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଇଂଲାଣ୍ଡ ଓ ଆମେରିକା ଦ୍ୱାରା ଫ୍ରାନ୍ସକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇଗଲା । ଲାଟିନ୍ ଆମେରିକା ଓ ଦୂର ପ୍ରାଚ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜାତିସଂଘର କ୍ଷମତାକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଲା ।

୩. ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥପର ମନୋଭାବ :

ଜାତିସଂଘର ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଜାତିସଂଘ ବା ସାରା ବିଶ୍ୱର ସ୍ୱାର୍ଥ ଅପେକ୍ଷା ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ । ପୃଥିବୀରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସାର୍ବଭୌମ କ୍ଷମତା ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ । ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କରିବା ଜାତିସଂଘ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଲାଟିନ୍ ଆମେରିକା ଓ ଦୂରପ୍ରାଚ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ନିଃସଙ୍ଗ ନୀତି ପରିତ୍ୟାଗ କରି ନିଜର ଜାତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ହେଉଥିବା ନୀତି ଗ୍ରହଣ କଲା ଏବଂ ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷାପାଇଁ ଫାସୀବାଦୀ ଓ ନାଜିବାଦୀଙ୍କ ପ୍ରତି ତୋଷଣ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ।

୪. ସାର୍ବଜନୀନତାର ଅଭାବ :

କୌଣସି ସମୟରେ ସମସ୍ତ ବୃହତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ର ଜାତିସଂଘର ସଦସ୍ୟ ରହି ନ ଥିଲେ । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା କେବେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ସଦସ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଜର୍ମାନୀ ଓ ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷିଆ ଭଳି ପ୍ରମୁଖ ରାଷ୍ଟ୍ରଗଣ ଆରମ୍ଭରୁ ଏହାର ସଦସ୍ୟ ନ ଥିଲେ । ଜର୍ମାନୀ ୧୯୨୬ ମସିହାରେ ଏହାର ସଦସ୍ୟ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ହିଟଲରଙ୍କ ଉତ୍‌ଥାନ ପରେ ୧୯୩୩ ମସିହାରେ ସଦସ୍ୟ ପଦ ତ୍ୟାଗ କଲା । ସେହି ବର୍ଷ ଜାପାନ୍ ମାଞ୍ଚୁରିଆ ଆକ୍ରମଣ କରିବାପରେ ଜାତିସଂଘ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କଲା । ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷିଆକୁ ସଦସ୍ୟ କରାଗଲା କିନ୍ତୁ ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଫିନ୍‌ଲାଣ୍ଡ ଆକ୍ରମଣ କରିବାରୁ ତାକୁ ଜାତିସଂଘ ସଦସ୍ୟ ପଦରୁ ବହିଷ୍କାର କରାଗଲା । ଇଟାଲୀ ୧୯୩୭ ମସିହାରେ ସଦସ୍ୟପଦ ଛାଡ଼ିଥିଲା । ଏହିପରି ସାର୍ବଜନୀନତାର ଅଭାବ ଫଳରେ ଜାତିସଂଘ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇପଡ଼ିଲା ଏବଂ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ଜାତିସଂଘର କେତେକ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଜାତିସଂଘରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାରକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାରେ ଜାତିସଂଘ ବିଫଳ ହେବାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କର ।

୫. ସାମ୍ବିଧାନିକ ତ୍ରୁଟି :

ସଭା ଓ ପରିଷଦରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାପାଇଁ ସର୍ବସମ୍ମତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବାରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାପାଇଁ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ବିଷୟରେ ସୁପାରିସ କରିବାକୁ ସର୍ବସମ୍ମତିର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସୁପାରିସ ଗୁଡ଼ିକରେ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଦୃଢ଼ତା ରହୁ ନ ଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଜାତୀୟ ନିରାପତ୍ତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନିଜର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ କୋଭେନାଣ୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ନିରୂପଣ କରାଯାଇ ନ ଥିଲା । ଫଳରେ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ସୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ 'ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣ'ର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ ଏବଂ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମହଜୁଦ କଲେ । ଜାତିସଂଘ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରି ନ ଥିଲା । ଫଳରେ ଅନେକ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର କୌଣସି ବିବାଦୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆଇନ୍‌ସମ୍ମତଭାବେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ଜାତିସଂଘର ନିଜର ବା ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱବଧାନରେ ଏକ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଅନ୍ୟାୟରେ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାମରିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ସାହାଯ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ପୃଥିବୀରେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଜାତିସଂଘକୁ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ସର୍ବୋପରି ଜାତିସଂଘକୁ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇ ନ ଥିଲା ।

୬. ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା :

୧୯୩୦ ମସିହାର ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଭଙ୍ଗ କରିଦେଇଥିଲା । ଏହା ସବୁଦେଶରେ ସାମାଜିକ ବିନ୍ୟାସର ଗଠନକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇଥିଲା । ଜର୍ମାନୀରେ ନାଜିବାଦ ଓ ଜାପାନରେ ସାମରିକବାଦର ଉତ୍‌ଥାନ ପାଇଁ ଏହା ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ ଥିଲା । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପୁନଶ୍ଚ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜାତୀୟତାଭାବ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଫଳରେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେଲା ଏବଂ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସନ୍ଦେହ ଓ ଅବିଶ୍ୱାସ ଜାତ ହେଲା । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଜର୍ମାନୀ, ଇଟାଲୀ, ସ୍ପେନ୍ ଓ ଜାପାନ୍‌ରେ ଏକଛତ୍ରବାଦୀମାନେ ଶାସନ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ଆଲୋଚନା ଓ ବୁଝାମଣା ଅପେକ୍ଷା ସାମରିକ ଶକ୍ତିକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ । ଜାତିସଂଘ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଲା ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନେ ସଭ୍ୟପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଲେ । ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ତୋଷଣ ଓ ଅଣ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରି ଅହେତୁକ ଆକ୍ରମଣ ପ୍ରତି ମୌନ ସହମତି ଜଣାଇଲେ । ଏ ଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜାତିସଂଘର ସ୍ଥିତି ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତିର ମହାନ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରିବା ଦିଗରେ ପ୍ରଥମ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଗଠନ ଭାବରେ ଜାତିସଂଘ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ତଃରାଷ୍ଟ୍ର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ କଳହ ସମାଧାନ କରିବାରେ ଏହା କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଥିଲା । ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ସଫଳତା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । କିନ୍ତୁ ଯୁଦ୍ଧର ଆଶଙ୍କାକୁ ହ୍ରାସକରି ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦିଗରେ ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତ କରିପାରି ନ ଥିଲା । ତଥାପି ଏହା ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଗଠିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଅଗ୍ରଦୂତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ତେଣୁ ବିଶ୍ୱ ଇତିହାସରେ ଜାତିସଂଘର ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ଭୂମିକାକୁ ଉପେକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ୧୯୪୬ ଏପ୍ରିଲ ଅଠର ତାରିଖରେ ଜାତିସଂଘକୁ ନୂତନ ଭାବେ ଗଠିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସହିତ ମିଶାଇ ଦିଆଗଲା ।

> *ତୁମ ପାଇଁ କାମ :*
>
> *ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଗଠନରେ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଜାତିସଂଘ ଗଠନର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଅ ।*

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

(କ) ଜାତିସଂଘ "ପରିଷଦ"ର କ୍ଷମତାଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କର ।

(ଖ) ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ କିପରି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଗ) କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ଜାତିସଂଘ ସଫଳତା ପାଇ ପାରି ନ ଥିଲା ?

(ଘ) ଜାତିସଂଘର ବିଫଳତା ପାଇଁ ଏହାର ସମ୍ବିଧାନର କେଉଁ ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ଦାୟୀ ଥିଲା ?

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।

(କ) ଜାତିସଂଘର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଖ) ଜାତିସଂଘର "ସଭା"ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟରାଷ୍ଟ୍ରକୁ କିପରି ସମାନ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା ?

(ଗ) କେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଜାତିସଂଘ "ପରିଷଦ"ର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ?

(ଘ) ଜାତିସଂଘ "ପରିଷଦ"ର ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ କେତେ ବର୍ଷ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ କେତେଜଣ ଅସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ହେଉଥିଲେ ?

(ଙ) କେବେ ଓ କେଉଁଠାରେ ଜାତିସଂଘର ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଚ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଛ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର "ସାଧାରଣ ସମ୍ମିଳନୀ"ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର କେତେଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ କିପରି ମନୋନୀତ ହେଉଥିଲେ ?

(ଜ) ଜାତିସଂଘ ଦ୍ୱାରା ଆଲାଣ୍ଡ ଦ୍ୱୀପର ସମସ୍ୟା କିପରି ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା ?

(ଝ) ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ପରାଜିତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଜାତିସଂଘକୁ ସମର୍ଥନ ଦେବା ପାଇଁ କାହିଁକି କୁଣ୍ଠାବୋଧ କଲେ ?

(ଞ) ଜର୍ମାନୀ କେବେ ଜାତିସଂଘର ସଦସ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କେବେ ଏହାର ସଦସ୍ୟପଦ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲା ?

୩. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

(କ) କେବେ ପ୍ୟାରିସ୍ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଜାତିସଂଘ କୋଭେନାଣ୍ଟର ଚିଠା ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଖ) ଜାତିସଂଘ କେବେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା ?

(ଗ) ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା କାହିଁକି ଜାତିସଂଘର ସଭ୍ୟ ହୋଇପାରିଲାନାହିଁ ?

(ଘ) ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇପ୍ରକାର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଙ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ କେଉଁଠାରେ ଥିଲା ?

(ଚ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ?

(ଛ) 'ସାର୍' ଅଞ୍ଚଳକୁ କେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇ ଜର୍ମାନୀ ସହିତ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ?

(ଜ) ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷିଆକୁ କାହିଁକି ଜାତିସଂଘ ସଦସ୍ୟପଦରୁ ବହିଷ୍କାର କରାଯାଇଥିଲା ?

(ଝ) ୧୯୩୦ ର ଆର୍ଥିକ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ କିପରି ଅହେତୁକ ଆକ୍ରମଣ ପ୍ରତି ମୌନ ସମ୍ମତି ଜଣାଇଲେ ?

(ଞ) ଜାତିସଂଘ କେବେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସହିତ ମିଶିଗଲା ?

୪. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାରିଗୋଟି ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ସଙ୍ଗେ ତା'ର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ବାଛି ଲେଖ ।

(କ) କିଏ ପ୍ୟାରିସ୍ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଜାତିସଂଘ ଗଠନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ ?

(i) ଆଭେନଲ୍ (ii) ଲେଷ୍ଟର (iii) ଉଡ୍ରୋ ଉଇଲ୍‌ସନ୍ (iv) ଏରିକ୍ ଡ୍ରମଣ୍ଡ

(ଖ) ଜାତିସଂଘ କୋଭେନାଣ୍ଟକୁ କେବେ ଭର୍ସାଇ ସନ୍ଧିର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ?

(i) ୧୯୧୯ ଜାନୁଆରୀ ୧୮ (ii) ୧୯୧୯ ଏପ୍ରିଲ୍ ୨୮

(iii) ୧୯୧୯ ଜୁନ୍ ୨୮ (iv) ୧୯୨୦ ଜାନୁଆରୀ ୧୦

(ଗ) ନୂତନ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ସଭ୍ୟପଦ ଦେବା ପାଇଁ ଅତିକମ୍‌ରେ "ସଭା"ର କେତେ ସଭ୍ୟଙ୍କ ସମର୍ଥନ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ?

(i) ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ (ii) ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ (iii) ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ (iv) ତିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ

(ଘ) ରୁଷିଆ କେବେ ଜାତିସଂଘ ପରିଷଦର ସ୍ଥାୟୀ ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ?

(i) ୧୯୨୬ (ii) ୧୯୩୪ (iii) ୧୯୩୬ (iv) ୧୯୩୯

(ଙ) ଜାତିସଂଘର ସଚିବାଳୟ କେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା ?

(i) ପ୍ୟାରିସ୍ (ii) ହେଗ୍ (iii) ଜେନେଭା (iv) ଭିଲ୍‌ନା

(ଚ) ସ୍ଥାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ କେତେ ବର୍ଷ ଥିଲା ?

(i) ଏଗାର ବର୍ଷ (ii) ଚାରିବର୍ଷ (iii) ପନ୍ଦର ବର୍ଷ (iv) ନଅ ବର୍ଷ

(ଛ) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନର ଶାସନ ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଦଳରେ କେତେଜଣ ସଦସ୍ୟ ରହିଥିଲେ ?

(i) ଚାରିଜଣ (ii) ଆଠଜଣ (iii) ଷୋହଳ ଜଣ (iv) ବତ୍ରିଶ ଜଣ

(ଜ) କଲମ୍ବିଆକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିବା କେଉଁ ସହରକୁ ପେରୁ ୧୯୩୩ ରେ ପୁନଃ ଅଧିକାର କରିଥିଲା ?

(i) ଡାନ୍‌ଜିଗ୍ (ii) ଆଲାଣ୍ଡ (iii) ହେଗ୍ (iv) ଲେଟିସିଆ

(ଝ) ଇଟାଲୀୟ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଘଟଣାରେ କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଇଟାଲୀ ଧ୍ୱଂସ କରିଥିଲା ?

(i) ଅଲାଣ୍ଡ ଦ୍ୱୀପ (ii) 'ସାର' କୋଇଲା ଅଞ୍ଚଳ (iii) ଭିଲ୍‌ନା (iv) କୋରଫ୍ୟୁ ଦ୍ୱୀପ

(ଞ) ଇଟାଲୀ କେବେ ଜାତିସଂଘ ସଦସ୍ୟପଦ ଛାଡ଼ିଥିଲା ?

(i) ୧୯୩୩ (ii) ୧୯୩୪ (iii) ୧୯୩୬ (iv) ୧୯୩୯

୫. ପାଠରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତୁମ ପାଇଁ କାମଗୁଡ଼ିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଓ ସହାୟତାରେ ସମ୍ପାଦନ କର ।

●●